

AZ MTA FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYÁNAK AZ MTA DOKTORA TUDOMÁNYOS CÍM MEGSZERZÉSÉÉRT INDÍTOTT ELJÁRÁSBAN VALÓ KÖZREMŰKÖDÉSÉRŐL

Ezt az Ügyrendet a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvénnyel, a Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) Alapszabályával és Ügyrendjével, az MTA Doktori Szabályzatával (az MTA Közgyűlése 2018. május 7-én fogadta el, hatályba lépett 2018. május 8-án, a továbbiakban: D. Sz.), valamint az MTA Doktori Tanácsának Eljárási Szabályzatával és Ügyrendjével együtt kell alkalmazni.

I.

Eljárási szabályok

A doktori ügyekben eljáró és közreműködő testületek és személyek

(D. Sz. II. fejezet 7., 13., 14. §)

1. §

(1) Az MTA doktora tudományos cím megszerzéséért indított eljárásban (a továbbiakban: doktori eljárás) testületként jár el az MTA Fizikai Tudományok Osztálya (a továbbiakban: osztály), az osztály doktori bizottsága (a továbbiakban: doktori bizottság) és az osztály tudományos bizottságai (a továbbiakban: tudományos bizottság), amelyek a következők:

Atommag- és Sugárfizikai Tudományos Bizottság
Atom-, Molekulafizikai és Spektroszkópiai Tudományos Bizottság
Csillagászati és Űrfizikai Tudományos Bizottság
Lézerfizikai Tudományos Bizottság
Részecskefizikai Tudományos Bizottság
Statisztikus Fizikai Tudományos Bizottság
Szilárdtest-fizikai Tudományos Bizottság.

A biofizikai tárgyú doktori ügyekben a Biofizikai Osztályközi Tudományos Bizottság jár el.

(2) A doktori eljárásban a jelen Ügyrendben, illetve a vonatkozó akadémiai szabályozásokban külön meghatározott esetekben saját hatáskörében járhat el az osztály elnöke, a doktori bizottság elnöke, a tudományos bizottság elnöke, valamint az előterjesztők.

(3) A doktori eljárásnak az osztályt érintő ügyszakában az eljárással kapcsolatos szervezési és végrehajtási feladatokat – az MTA Doktori Tanácsa (a továbbiakban: Doktori Tanács) Titkárságával együttműködve – az osztály titkársági szakreferense (osztálytitkár) látja el.

(4) Az eljárásban közreműködő személyek és testületek véleményük elkészítése, javaslatuk kialakítása, illetve döntésük meghozatala előtt az MTA Doktori Tanácsának Eljárási Szabályzata és Ügyrendje 15. §-ában megfogalmazott korlátokkal betekinthetnek a pályázati anyag irataiba, illetve a doktori eljárás során keletkezett iratokba. A doktori eljárás során, illetve azzal összefüggésben keletkezett adatok és iratok nyilvánosságát a Doktori Tanács Eljárási Szabályzatában és Ügyrendjében foglaltak szabályozzák.

Összeférhetlenség és elfogultság

(D. Sz. 21. §)

2. §

(1) A doktori eljárásból – a nyilvános vitát kivéve – ki van zárva, és az érdemi elbírálásban nem működhet közre, valamint az ügy tárgyalásakor nem lehet jelen az a személy,

a) aki elfogult, azaz akitől az ügy tárgyilagos elbírálása nem várható el (a kérdésről a Doktori Tanács, illetve felkérésére az Ügyrendi Bizottság dönt);

b) aki összeférhetetlen, azaz a kérelmező közeli hozzátartozója (Polgári Törvénykönyv előírásai szerint);

c) aki a kérelmező közvetlen munkahelyi vezetője vagy beosztottja, közvetlen munkatársa azonos szervezeti egységnél (azonos egységnek számít az azonos tanszék, intézeti osztály, kutatócsoport vagy pályázati kutatócsoport, de nem számít annak az egyetem, annak kara, a kutatóintézet, a múzeum vagy egyéb intézmény);

d) aki háromnál több esetben a kérelmező társszerzője a pályázat témakörében ((5) bekezdéssel kiegészítve);

e) akinek tudományos cím- vagy fokozatszerzés vagy habilitáció érdekében benyújtott munkáját a kérelmező hivatalos bírálóként véleményezte, vagy annak elbírálásában bizottsági tagként az elmúlt tíz éven belül részt vett;

f) aki tudományos cím- vagy fokozatszerzés során a kérelmező tudományos vezetője (témavezetője, konzulense) volt, vagy akinek a kérelmező volt a tudományos vezetője (témavezetője, konzulense).

(2) Nem lehet hivatalos bíráló és a bírálóbizottság tagja, aki az eljárás alapjául szolgáló doktori mű által felhasznált bármely munkában a kérelmező társszerzője ((5) bekezdéssel kiegészítve).

(3) Az elfogultság és az összeférhetlenség kérdésére az adott ülés elnöke az ülés kezdetén köteles felhívni az ülésen részt vevők figyelmét. Elfogult vagy összeférhetetlen személy az ülés elnökének szóban köteles jelezni az összeférhetlenség tényét és annak okát.

(4) Ha az elfogultsági vagy az összeférhetlenségi kifogás a doktori eljárás során bármely tisztséget ellátó személyre vagy eljáró testület elnökére, helyettesére vonatkozóan helytállónak bizonyul, akkor az érintett személy helyett mást kell kijelölni, és az eljárást az érintett személy első intézkedésétől kezdve meg kell ismételni. A tudományos vagy a doktori bizottság elnökének vagy helyettesének elfogultsága esetén az osztályelnök, az ő elfogultsága vagy összeférhetlensége esetén az osztály nevezi ki az elnökként eljáró személyt.

(5) Az (1) d), illetve a (2) bek. alatt szereplő, társszerzőségből fakadó formális kritériumtól, a hivatalos bírálói és a bírálóbizottsági elnöki tisztség kivételével abban az esetben el lehet tekinteni, ha a kérdéses munkák széles körű együttműködésben születtek (100-nál több társszerző). A többi tisztség esetében a széleskörű együttműködésben született munkáknál a társszerzői alapon fennálló összeférhetlenség megítélése az illetékes tudományos/doktori bizottság javaslata alapján a tudományos osztály feladata. Az erről hozott döntés rövid indokolását a személyi javaslathoz csatolni kell. Bírálóbizottsági tagnak felkérhető olyan személy is, aki az (1) d), illetve

(2) bek. formális kritériumait nem teljesíti, ha mind ő, mind a pályázó nyilatkozatot tesz arról, hogy tartalmi értelemben nem áll fenn összeférhetetlenség.

Az eljárás megindítása

(D. Sz. III. fejezet 24., 29. §)

3. §

Az osztály doktori ügyben a Doktori Tanács elnökének az osztály elnökéhez címzett megkeresésére jár el. A megkereséshez a kérelmező által benyújtott valamennyi iratot (a továbbiakban: iratok) a Doktori Tanács Titkársága küldi meg az osztálynak, és biztosítja a kérelmező elektronikus úton beküldött anyagaihoz való hozzáférést.

Illetékesség

(D. Sz. 29–31. §)

4. §

(1) Az osztály elnöke a Doktori Tanács elnökének megkeresését – a beérkezésétől számított 15 napon belül – megvizsgálja abból a szempontból, hogy az eljárás lefolytatására az osztály a tudományág szerint illetékes-e. Inter- és multidiszciplináris pályázat esetén az osztály határideje 30 nap.

(2) Az illetékesség vizsgálata során a D. Sz. rendelkezéseit (29–31. §) kell alkalmazni.

(3) Ha az osztály elnöke megállapítja az osztály illetékességét az eljárásra, akkor kijelöli és felkéri a tudományszak szerint illetékesnek tartott tudományos bizottságot az ügy előkészítésére, és az iratokat megküldi a bizottság elnökének. Ellenkező esetben az ügyet visszaküldi a Doktori Tanács elnökének.

5. §

A tudományos bizottság nevében a bizottság elnöke az iratok kézhezvételétől számított 15 napon belül nyilatkozik a bizottság illetékességéről a D.Sz. 30. §. (1) és (3) bekezdése szerint (amennyiben a bizottság illetékesnek tartja magát, elindítja a doktori habitusvizsgálati eljárást; ha illetékességének hiányát állapítja meg, a kérelmet visszaküldi az osztálynak). E határidő elteltével – ha a bizottság elnöke más irányú nyilatkozatot nem tesz – a bizottságot illetékesnek kell tekinteni az eljárás lefolytatásának előkészítésére.

Az osztály elnöke a habitusvizsgálati illetékességéről szóló nyilatkozatát megküldi a Doktori Tanács elnökének (D.Sz. 30. §. (4)).

Ha a bizottság az illetékességének hiányát állapítja meg, állásfoglalását érdemi indoklással köteles ellátni.

Inter- és multidiszciplináris pályázat esetén az illetékességre vonatkozó alapelveket, döntéseket és nyilatkozatokat a D.Sz.16. és 30. §. szabályozza.

A tudományos bizottság feladatai

(D. Sz. 14., 33. §)

6. §

A tudományos bizottság az osztály elnökének kijelölése alapján jár el, és látja el a D. Sz. 14. és 33. §-ban meghatározott feladatokat. A bizottság a doktori kérelemben foglaltak vizsgálatát az iratok hozzá való beérkezésétől számított 90 napon belül folytatja le, amelyből az előterjesztőknek 45 nap áll rendelkezésükre előterjesztésük elkészítésére. A bizottság érdemi állásfoglalását a jelzett határidőn belül írásban közli az osztállyal.

A tudományos bizottság eljárása

(D. Sz. 14., 17–19., 21., 33. §)

7. §

(1) A doktori eljárásban a kérelmező tudományos tevékenységének vizsgálatát és annak eredményeit az ügyben eljáró testületek számára (a bírálóbizottság előtt lefolytatandó nyilvános vita kivételével) a tudományos bizottságban az előterjesztők, a doktori bizottságban a referensek mutatják be, míg az osztály előtt a doktori bizottság elnöke, akadályoztatása vagy összeférhetetlensége esetén elnökhelyettese vagy a doktori bizottság által kijelölt személy ismerteti a bizottságok véleményét. A tudományos bizottság elnöke az iratokat – előterjesztés elkészítése érdekében – a bizottság szakmailag illetékes két tagjának (előterjesztők) adja át. Indokolt esetben egyik előterjesztőnek olyan köztestületi tag szakember is felkérhető, aki nem tagja a bizottságnak. Az előterjesztők előterjesztésüket – a kérelmező tudományos munkásságáról, az eljárás lefolytatásának lehetőségéről (D. Sz. 24. §) és a lehetséges hivatalos bírálókról, valamint a bírálóbizottságról – egymástól függetlenül, írásban nyújtják be a bizottságnak. Az írásos véleményen túl az előterjesztőknek ki kell tölteniük a Fizikai Tudományok Osztálya doktori minimumkövetelményeiben szereplő előterjesztői adatlapot, és javaslatot kell tenniük a hivatalos bírálókra, valamint a bírálóbizottság személyi összetételére. Rövid értekezés benyújtása esetén nyilatkoznak arról, hogy a rövid értekezés beadásának feltételei teljesülnek-e, és a rövid értekezés alapján a doktori eljárás lefolytatható-e.

(2) A bizottság valamennyi tagjának legalább 8 nappal az ülés előtt biztosítani kell a kérelmező által elektronikusan benyújtott anyaghoz, így a kérelmező tudományos munkásságának összefoglalásához, publikációs jegyzékéhez és hivatkozási jegyzékéhez való hozzáférést. Az ülés előtt a bizottsági előterjesztők írásos véleményét is rendelkezésre kell bocsátani elektronikusan.

(3) A tudományos bizottság ülésén az elnök (elfogultság és összeférhetetlenség esetén a tudományos bizottság elnöke helyett az elnökhelyettes vagy a tudományos bizottság titkára látja el az elnöki funkciókat) felkéri az előterjesztőket, hogy a kérelmező által benyújtott *Közleményjegyzék*, *Publikációs adatlap* és *Tudományos közéleti adatlap* adatait tételesen értékeljék az alábbi szempontok alapján:

– Ellenőrizték, hogy a *Publikációs adatlap* számadatai (a Fizikai Tudományok Osztálya doktori minimumkövetelményei 3. sz. adatlapja) 5 százalékos hibahatáron belül megegyeznek-e a *Közleményjegyzék* és a *Hivatkozási jegyzék*, valamint a *Magyar Tudományos Művek Tára MTMT adatlap* (ld. a *Fizikai Tudományok Osztálya doktori minimumkövetelményeiben*) adataival

(„igen/nem”). Ha nem, adják meg, hogy az adatlap táblázatainak melyik tétele nem azonos az MTMT által nyilvántartott adatokkal.

– Véleményezzék a pályázó tudományos munkásságát összefoglaló 2. sz. adatlap alapján a pályázat tudományos értékét, és minősítsék 1-től 5-ig terjedő skálán.

– Nyilatkozzanak arról, hogy a habitusvizsgálathoz kért adatok értékelhetők-e, esetleg hiányosak, nem ellenőrizhetők vagy félreérthetők-e. (A habitusvizsgálathoz kért valamennyi információnál a *nemleges* válasz is kötelező.) Az *Adatlapok* minden pontját véleményezni kell. Ezekon kívül *összességében* értékeljék a kérelmező szakmai/tudományos és tudományos közéleti aktivitását. Mindkét szempontot „kiemelkedő”, „megfelelő” vagy „gyenge” minősítéssel értékeljék.

– Ismertessék a kérelmező tudánymetriai adatait, nyilatkozzanak arról, hogy a *Publikációs adatlap*on feltüntetett adatok alapján a pályázó tudánymérési értékei megfelelnek-e a követelményeknek. Ha igen, értékeljék a publikációs aktivitást („kiemelkedő”, „megfelelő”, „gyenge”).

– Nagy kooperációban készült, sokszerzős (100-nál több szerzős) publikációkkal pályázók esetén értékeljék, mi volt a pályázó lényeges hozzájárulása az effektív hivatkozottság számolásánál számba vett publikációkban közölt munkához.

– Értékeljék a pályázó tudományos munkájának *idézettőségét* („kiemelkedő”, „megfelelő”, „gyenge”).

(4) A D. Sz. 33. § (2) és (4) bekezdésnek megfelelően a vizsgálat során nem kerül sor a doktori mű érdemi részletes vizsgálatára; a mű formájával és tartalmával csak annyiban kell foglalkozni, hogy annak alapján megállapítható legyen,

a) a kérelmező helyesen jelölte-e meg a szakterülete(ke)t;

b) a doktori mű elbírálásra formailag alkalmas-e, egyértelműen kiderül-e a jelölt saját hozzájárulása a tézisekben hivatkozott többszerzős cikkekben bemutatott eredményekhez, a jelölt ismerteti-e munkája hatását;

c) rövid értekezés benyújtása esetén teljesülnek-e a feltételek, és annak alapján az eljárás lefolytatható-e;

d) kik lehetnek azok a szakmailag illetékes bírálók és bírálóbizottsági tagok, akik leginkább részt vehetnek a doktori bírálati eljárásban.

(5) A bizottság az előző bekezdésekben említett előterjesztéseket érdemben tárgyalja, és különösen a következő kérdésekben foglal egymástól elkülönítve állást:

a) a kérelmező tudományos munkássága eleget tesz-e a D. Sz. 1. § (1) bekezdésben megfogalmazott feltételeknek;

b) a benyújtott doktori mű (D. Sz. 23. §) elbírálásra alkalmas-e, rövid értekezés benyújtása esetén javasolja-e az osztálynak az eljárás lefolytatását;

c) kiket javasol hivatalos bírálóknak, illetve a bírálóbizottság elnökének, titkárának és tagjainak (tartalék tagokkal együtt).

A tudományos bizottság a benyújtott értekezés érdemi részletes vizsgálatát mellőzi; az értekezés tartalmával annyiban foglalkozik, hogy az értekezés elbírálásra formailag alkalmas vagy alkalmatlan-e (ennek keretében nyilatkozik arról, hogy a benyújtott értekezés nem ugyanazon dolgozat-e, amelynek alapján a pályázó korábban PhD- vagy kandidátusi tudományos fokozatát szerezte); illetőleg rövid értekezés alapján az eljárás lefolytatható-e. Az a) és b) pontban foglaltak szerinti állásfoglalást indoklással kell ellátni.

(6) A tudományos bizottság a kérelmező meghallgatását rendelheti el (D. Sz. 33. § (13) bekezdés), ha

- azt az előterjesztések tárgyalásakor szükségesnek tartja,
- az az előterjesztések meghallgatása után szükségesnek látszik.

(7) A doktori eljárásban a tudományos bizottság ülése akkor határozatképes (D. Sz. 14. § (4) bekezdés), ha jelen van rajta

a) az ügy összes előterjesztője, továbbá a bizottság legalább 7 tagja

b) a doktori eljárásban szavazati joggal rendelkező tagjainak legalább a fele azzal a kikötéssel, hogy a szavazásra jogosultak számából le kell vonni azokat a tagokat, akikkel szemben az eljárásban elfogultság vagy összeférhetetlenség áll fenn. Az összeférhetetlenségre vonatkozó szabályokat a 2. §, illetve a D. Sz. 21. § tartalmazza.

(8) A tudományos bizottság az előterjesztők előzetesen írásban benyújtott véleménye ismeretében tárgyalhatja az ügyet. A bizottság álláspontjának kialakítását szolgáló ülésen a bizottság valamennyi, de legalább 7 tagja tagja részt vesz a D. Sz. 21. § figyelembevételével, azonban csak a D. Sz. 14. §-ának (4) bekezdésében megjelöltek szavaznak. A távollévők esetében elektronikus szavazás a doktori eljárás bizottsági ügyszakában nem alkalmazható.

(9) A tudományos bizottság

- a doktori habitusról és annak alapján a doktori mű bírálati eljárásra bocsátásáról 1–5 pontos rendszerű titkos szavazással alakítja ki véleményét. A szavazás eredménye akkor pozitív, ha a pontok száma meghaladja a szavazásban részt vevők által adható legnagyobb összesített pontszám 70%-át,
- a rövid értekezés alapján lefolytatható eljárás engedélyezéséről, valamint a többi kérdésben „igen/nem” szavazatokkal dönt, a tartózkodás ez esetben sem lehetséges. Érvényes döntéshez a titkos szavazásban részt vevők 50 százalékot meghaladó egynemű szavazata szükséges.

(10) A tudományos bizottság nyílt szavazással („igen/nem”) dönt ügyrendi és eljárási kérdésekről, a hivatalos bírálókról, valamint a bírálóbizottság személyi összetételéről szóló javaslatról. Ha titkos szavazást kér a bizottság egy szavazati jogú tagja, azt el kell rendelni.

(11) Az állásfoglalást akkor lehet teljesnek tekinteni, ha mind a (8) bekezdésben részletezett titkos szavazás, mind pedig a (9) bekezdésben részletezett – a hivatalos bírálókról, valamint a bírálóbizottság személyi összetételéről szóló – nyílt szavazás ugyanazon a bizottsági ülésen érvényesen lezajlott.

(12) Az ülésre tanácskozási joggal meg kell hívni a Doktori Tanács illetékes tagját is (D.Sz. 14.§ (6) bekezdés).

A tudományos bizottság állásfoglalása

8. §

(1) A hivatalos bírálókról és a bírálóbizottság személyi összetételéről az eljárásra bocsáthatóság vizsgálata után akkor is állást kell foglalni, ha a bizottság alkalmatlannak tartja a kérelmezőt a doktori cím megszerzésére. A bizottság az előterjesztők véleménye alapján a hivatalos bírálók, a bírálóbizottság elnöke, titkára és tagjai helyettesítésére tartalékokat (az opponensek esetében legalább kettőt) jelöl meg.

(2) A tudományos bizottság állásfoglalásának azt a részét, amely a pályázó tudományos munkásságának értékeléséről, valamint a rövid értekezés alapján lefolytatható eljárásról szól (a D. Sz. 23. § (5) bekezdésnek megfelelően), szakmai indoklással kell ellátni. Nem kell indokolni a hivatalos bírálókra és a bírálóbizottság személyi összetételére vonatkozó javaslatot.

(3) A tudományos bizottság üléséről emlékeztetőt kell készítenie. Ennek kötelező tartalmi elemei: az ülés határozatképességének megállapítása, a határozathozatalhoz szükséges legkisebb szavazati szám, az előterjesztő személye, a szavazásra feltett kérdés, a szavazást megelőző vitában elhangzott érvek és a szavazás eredménye.

(4) A tudományos bizottság üléséről az emlékeztetőt a bizottság titkára készíti el. A bizottság állásfoglalását részletes indokolásával együtt az emlékeztetőbe kell foglalni. A bizottság állásfoglalását – vagyis az ülésről szóló emlékeztetőből szerkesztett kivonatot – a bizottság elnöke és titkára írja alá, és az ülést követő 15 napon belül az előterjesztők írásos véleményével együtt feltölti a doktori eljárás internetes rendszerébe és megküldi az osztály elnökének.

A doktori bizottság

(D. Sz. 15. §)

9. §

(1) Az osztály tudományos bizottságai közül az Atommag- és Sugárfizikai Tudományos Bizottság és a Szilárdtest-fizikai Tudományos Bizottság 2-2 tagot és 2-2 póttagot, a többi tudományos bizottság 1-1 tagot és 1-1 póttagot delegál a doktori bizottságba. Ugyancsak egy tagot és egy póttagot delegál a Biofizikai Osztályközi Tudományos Bizottság. Az osztály javasolja, hogy a tudományos bizottságok olyan delegáltakat jelöljenek, akik az elmúlt 10 évben írt közleményeikkel maguk is teljesítik a habitusvizsgálat publikációs és hivatkozási formai követelményeit. A doktori bizottság az alakuló ülésén megválasztja elnökét, elnökhelyettesét és titkárát. A bizottság összetételét és tisztségviselőit az osztály hagyja jóvá.

(2) Elfogultság és összeférhetetlenség vagy a tag akadályoztatása esetén a tag helyett az ugyanazon bizottság által delegált póttag jogosult szavazni. A doktori bizottság akkor határozatképes, ha ülésén legalább 7szavazásra jogosult jelen van, és a nyolc tudományos bizottságból legalább hat bizottság – köztük a habitusvizsgálatban közvetlenül érintett tudományos bizottság – legalább egy szavazásra jogosult delegálttal képviselve van.

A doktori bizottság eljárása

(D. Sz. 15. §; 33. §)

10. §

(1) A tudományos bizottság által megküldött anyagot az osztálytitkár eljuttatja a doktori bizottság elnökének, aki ellenőrzi, hogy az illetékes tudományos bizottság és a két előterjesztője elvégezte-e az Ügyrend (7. és 8. §) szerint meghatározott értékeléseket. Ha igen, 2 bizottsági tagot jelöl ki referensnek. Célszerűen a 2 referens közül az első az illetékes tudományos bizottság képviselője, a második pedig egy másik tudományos bizottság képviselője. Ha a doktori bizottság elnöke hiányosságot talál, az illetékes tudományos bizottságtól kéri a hiány pótlását.

(2) A referensnek 10 napot kell határidőként biztosítani előterjesztése elkészítéséhez. Ha a referens véleménye eltér a tudományos bizottság állásfoglalásától, vagy annak kiegészítését tartja szükségesnek, előterjesztését írásba foglalja. Ha a referens egyetért a tudományos bizottság állásfoglalásával, és annak kiegészítését nem tartja szükségesnek, azt a dátum feltüntetésével feljegyzi a tudományos bizottság állásfoglalását tartalmazó iraton, és aláírja.

(3) A doktori bizottság valamennyi tagja számára legalább 8 nappal az ülés előtt elektronikus formában elérhetővé kell tenni a kérelmező szakmai önéletrajzát, legfontosabb tudományos eredményeinek egyoldalas összefoglalóját, publikációs jegyzékét és hivatkozási jegyzékét, a kitöltött adatlapokat és a tudományos bizottság állásfoglalását.

(4) A doktori bizottság a (2) bekezdésben említett előterjesztést érdemben tárgyalja, és különösen a következő kérdésekben foglal egymástól elkülönítve állást:

- a) a kérelmező eleget tesz-e a D. Sz. 1. § (1) bekezdésben megfogalmazott feltételeknek;
- b) a benyújtott doktori mű elbírálásra alkalmas-e, rövid értekezés benyújtása esetén e mű alapján az eljárás lefolytatható-e;
- c) a tudományos bizottság javaslatának alapul vételével kiket javasol hivatalos bírálóknak, illetve a bírálóbizottság elnökének, titkárának és tagjainak (tartalék tagokkal együtt).

(5) Ennek során a doktori bizottság a benyújtott értekezés érdemi részletes vizsgálatát mellőzi; az értekezés tartalmával annyiban foglalkozik, hogy az elbírálásra formailag alkalmas vagy alkalmatlan-e, illetőleg rövid értekezés alapján az eljárás lefolytatható-e. A formai és tartalmi szempontok részletesen a Fizikai Tudományok Osztálya doktori minimumkövetelményeiben található.

(6) A doktori bizottság a kérelmező meghallgatását rendelheti el, ha azt az előterjesztések tárgyalásakor szükségesnek tartja.

(7) A doktori bizottság a referensek távollétében nem tárgyalhatja az ügyet. A kérelmező szakmai alkalmasságáról 1–5 fokozatú szavazattal, az adott pontszám bekarikázásával, titkosan foglal állást. A szavazás eredménye a kérelmező szakmai alkalmasságáról abban az esetben pozitív, ha az ülésen adható legnagyobb pontszám 70%-át meghaladja. Az állásfoglalást indoklással kell ellátni mind a tudományos munkásságot, mind a közéleti tevékenységet illetően.

(8) Arról, hogy az esetleges rövid értekezés alapján lefolytatható-e az eljárás, a doktori bizottság „igen/nem” (tartózkodás nem megengedett) szavazattal titkosan foglal állást. Az eljárás akkor folytatható le rövid értekezés alapján, ha az „igen” szavazatok száma az 50%-ot meghaladja. Az állásfoglalást indoklással kell ellátni.

(9) A doktori bizottság nyílt szavazással („igen/nem”) foglal állást ügyrendi és eljárási kérdésekről, a hivatalos bírálókról, valamint a bírálóbizottság személyi összetételéről szóló javaslatról. Ha a doktori bizottság egy szavazati jogú tagja titkos szavazást kér, azt el kell rendelni. Nem kell indokolni a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság személyi összetételére vonatkozó javaslatot.

(10) A doktori bizottság a habitusvizsgálatot az iratok hozzá való beérkezésétől számított 60 napon belül folytatja le. A doktori bizottság üléséről a bizottság titkára emlékeztetőt készít, amely tartalmazza a bizottság állásfoglalásának szakmai indoklását, azt, hogy kik voltak a referensek, mi volt a szavazásra feltett kérdés, és mi volt a szavazás aránya, eredménye. Az emlékeztetőhöz csatolni kell a tudományos bizottság állásfoglalását és az előterjesztéseket, valamint a referens (2) pontban említett írásos véleményét, ha ilyen készült. A doktori bizottság üléséről készült emlékeztetőt az ülést követő 10 napon belül meg kell küldeni az osztály elnökének.

Az osztály eljárása

(D. Sz. 34. §)

11. §

(1) Az osztály a doktori bizottság állásfoglalását – a beérkezésétől számított 60 napon belül – ülésen tárgyalja. Az ügy előterjesztésére az osztály elnöke – ésszerű határidő megjelölésével – a doktori bizottság elnökét, akadályoztatás, összeférhetetlenség esetén elnökhelyettesét vagy a doktori bizottság által kijelölt személyt kéri fel.

(2) Az osztály elnöke az osztálytitkár közreműködésével gondoskodik róla, hogy minden az érdemi döntéshez szükséges anyag – beleértve a kérelmező tudományos előéletét, publikációs, hivatkozási listáját és az érdemi döntéshez szükséges valamennyi iratot, így a tudományos bizottság és a doktori bizottság javaslatát a habitusvizsgálatról – az osztály valamennyi tagja számára az ülés előtt legalább 8 nappal elektronikusan elérhető legyen.

(3) Ha a tudományos bizottság és a doktori bizottság véleménye eltér, az ügy nem tárgyalható a tudományos bizottság habitusvizsgálati ülését vezető elnökének (vagy megbízottjának) jelenléte nélkül. Ilyen esetben a tudományos bizottság habitusvizsgálati ülését vezető elnöke kifejti és megindokolja a bizottság véleményét.

(4) Az osztály ülésére – tanácskozási joggal – a tudományos bizottság előterjesztőit és a doktori bizottság illetékes referenseit meg lehet hívni.

Az osztály állásfoglalása

(D. Sz. 13., 23. §)

12. §

(1) Az osztály ülésén a doktori bizottság elnöke vagy helyettese (mindkettőjük akadályoztatása vagy elfogultság vagy összeférhetetlenség esetén a doktori bizottság által kijelölt személy) terjeszti elő a doktori bizottság írásban is összefoglalt és előzetesen az osztályelnöknek megküldött állásfoglalását, egyben nyilatkozik arról, hogy a tudományos bizottság és előterjesztői az Ügyrendnek megfelelően jártak-e el a habitusvizsgálati eljárás során. Az osztály-előterjesztő előterjesztését az osztály elnökének írásban is átadja.

(2) Ezután az osztály elnöke megnyitja a vitát. Először az osztály tagjainak kérdéseire válaszol a doktori bizottság elnöke. Ezt követi az érdemi vita a kérelmező tudományos munkásságáról.

A doktori eljárásban a tudományos osztály ülése akkor határozatképes, ha jelen van rajta

a) a doktori bizottság elnöke (távollétében vagy elfogultság vagy összeférhetetlenség esetén helyettese vagy a doktori bizottság által kijelölt személy), szükség esetén (lásd 11. § (3) bekezdés) az illetékes tudományos bizottság elnöke vagy helyettese vagy megbízottjuk;

b) a szavazati joggal rendelkező tagjainak legalább a fele azzal, hogy a szavazásra jogosultak számából le kell vonni azokat a tagokat, akikkel szemben az eljárásban összeférhetetlenség (D. Sz. 21. §) áll fenn. A határozatképességet az Asz. 40. § (7) bekezdésével összhangban a D. Sz. 13. § (4) b) alapján kell megállapítani. Ennek megfelelően a határozatképesség megállapításához a tartósan külföldön tartózkodó és a 70 éven felüli akadémikusok számát, ha nincsenek jelen, nem kell figyelembe venni.

(3) Az előterjesztés tárgyalását követően az osztály elnöke titkos szavazást rendel el. A tudományos munkásság érdemi megítéléséről az osztálynak a D. Sz. 13. § (4) bekezdése szerint szavazati joggal rendelkező tagjai titkos szavazással, „igen/nem” szavazatokkal döntenek. Az érvényes döntéshez a jelen lévő szavazásra jogosultak 50 százalékot meghaladó egynemű szavazata szükséges.

(4) A tudományos osztály az illetékes tudományos bizottság előzetes állásfoglalásának és a Fizikai Tudományok Osztálya doktori minimumkövetelményeiben megfogalmazott elveknek a figyelembevételével dönt arról, hogy a doktori eljárás lefolytatható-e rövid értekezés alapján. Ennek engedélyezéséről „igen/nem” szavazatokkal kell dönteni; rövid értekezés alapján akkor folytatható le az eljárás, ha a jelen lévő szavazásra jogosultak 50 százalékot meghaladó többsége egynemű szavazatával mellette dönt. Tartózkodás nem lehetséges. A rövid értekezéshez külön összefoglalót kell mellékelni.

(5) Az állásfoglalást és érdemi indokait írásba kell foglalni. A szavazás után az állásfoglalás indokait az osztály elnöke szóban foglalja össze. Az állásfoglalás tartalmát és az indoklást – a megbeszélés során elhangzottak alapján – az osztálytitkár foglalja írásba, és az osztály elnöke hagyja jóvá.

(6) Ha a szavazásban részt vevő osztálytag a szavazással kialakított állásfoglalással nem ért egyet, vagy ha az előző bekezdésben említett elnöki összefoglalóban foglaltakat lényegesen másképpen tartja megalapozottnak, az ülést követő 8 napon belül írásban különvéleményt nyújthat be. A különvéleményt az osztály állásfoglalását tartalmazó irathoz kell csatolni.

A hivatalos bírálók és a bírálóbizottság kijelölése

(D. Sz. 17-18., 36. §)

13. §

(1) Az osztály a doktori bizottság javaslatának figyelembevételével három szakembert (és két tartalékot) jelöl hivatalos bírálónak. Amennyiben az érintett szakterületen nem található megfelelő számú akadémikus vagy MTA doktora címmel rendelkező személy, a három bíráló közül legfeljebb az egyik lehet olyan, aki csak PhD-fokozattal rendelkezik. Ha az osztálynak kikötései vannak arra vonatkozóan, hogy melyik hivatalos bíráló helyett melyik tartalék bíráló járhat el, határozatában erről kifejezetten rendelkeznie kell.

(2) Indokolt esetben hivatalos bírálóként legfeljebb egy külföldi szakember is megbízható (D. Sz. 18. §).

(3) Az osztály a doktori bizottság javaslatának figyelembevételével egy személyt javasol a bírálóbizottság elnökének, egyet tartalék elnöknek, egyet a bizottság titkárnak, egyet tartalék titkárnak és 5-7 személyt a bizottság tagjának. Tartalék elnöknek és tartalék titkárnak a bizottság valamelyik tagja is javasolható. Amennyiben az érintett szakterületen nem található megfelelő számú akadémikus vagy MTA doktora címmel rendelkező személy, kivételes esetben csak PhD-fokozattal rendelkező személy is lehet bizottsági titkár vagy tag, de a bírálóbizottságban összesen legfeljebb két, csak PhD-fokozattal rendelkező személy vehet részt.

(4) Az osztály a hivatalos bírálók személyéről és a bírálóbizottság személyi összetételéről nyílt szavazással és „igen/nem” szavazatokkal, egyszerű többséggel dönt. Döntését nem kell indokolni.

(5) A bírálóbizottság kijelölésével az osztály a doktori műben foglalt tudományos eredmények minősítésére vonatkozó szakmai döntési illetékességét a bírálóbizottságra ruhazza át.

(6) A doktori bírálati eljárás a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság felkérésével indul. A hivatalos bírálókat a Doktori Tanács (annak titkára), a bírálóbizottság tagjait a Doktori Tanács Titkárságának vezetője kéri fel, az összeférhetetlenség és elfoglaltság szabályainak (D.Sz. 21. §) figyelembevételével.

14. §

(1) Az osztály elnöke egyetlen iratba foglalva küldi meg a Doktori Tanács elnökének az osztály állásfoglalását, amely általában három, rövid értekezés benyújtása esetén négy részből áll:

a) javaslat a doktori habitusvizsgálat eredménye alapján a kérelmező tudományos munkásságának megítéléséről és a bírálati eljárás lefolytatásáról;

- b) nyilatkozat arról, hogy a kérelmező tudományos teljesítménye van-e olyan kiemelkedő és nagy hatású, hogy a doktori eljárás rövid értekezés alapján is lefolytatható;
- c) döntés a doktori mű formai alkalmasságáról (nyílt szavazás: igen-nem)
- d) a bírálók és a bírálóbizottság tagjainak kijelölése.

Megküldi továbbá a doktori bizottságnak és az ügyben eljáró tudományos bizottságnak a kérelmező habitusvizsgálati eljárására vonatkozó állásfoglalását a szavazás részletes eredményével, valamint a bizottsági ügyszakban eljáró 2 előterjesztő írásos véleményét.

(2) A Doktori Tanács elnöke tájékoztatja az osztály elnökét arról, hogy az eljárás engedélyezéséről és a vitára bocsátásról a Doktori Tanács milyen döntést hozott.

Eljárás a nyilvános vita után

(D. Sz. 44. §)

15. §

(1) A nyilvános vita után – három napon belül – a bírálóbizottság elnöke a bírálóbizottság írásba foglalt és indoklással ellátott állásfoglalását az MTA Doktori Tanács Titkárságának nyújtja be, amely azt haladéktalanul megküldi az osztálynak.

(2) Az osztály megvizsgálja a bírálóbizottság állásfoglalását. Az osztályülésen az előterjesztő a bírálóbizottság elnöke, akadályoztatása esetén a bírálóbizottság osztályelnök által felkért tagja, akadályoztatása esetén a doktori bizottság elnöke. Amennyiben eljárási, szabálysértési, vagy tudományetikai kifogás nem merül fel, a tudományos osztály a bírálóbizottságnak a cím odaítélésére vonatkozó döntését helybenhagyólag felterjeszti a Doktori Tanácshoz elfogadásra. Az értekezés tudományos értékeiről, a cím odaítélésének szakmai kérdéseiről ebben a fázisban az osztály – a szabályzatoknak megfelelően - már nem foglalhat állást, ezért erről szavaznia sem szükséges.

16. §

(1) Az eljárás során készült állásfoglalásokat a kérelmező a hatályos szabályzat előírásai szerint megtekintheti.

(2) Az osztály doktori ügyeket július és augusztus hónapban nem tárgyal: az elintézési határidőt ennek megfelelően kell számítani.

II.

Az érdemi vizsgálat elvei

A kérelmező munkássága

(D. Sz. 1., 24. §)

17. §

(1) Az osztály a kérelmező tudományos munkásságának megítélésében, a Doktori Szabályzat 1. és 24. § figyelembevételével – tudományos meggyőződése alapján – dönt. Döntését abban az esetben indokolja, ha azt az MTA Doktori Szabályzata, a jelen Ügyrend vagy más, vonatkozó akadémiai szabályozás előírja.

A kérelmező tudományos munkásságát pályázati kérelmében maga tartozik bemutatni; azt a tudományos és doktori bizottság valamint az osztály ellenőrzi és véleményezi, de nem köteles önálló vizsgálatával helyettesíteni.

(2) A tudományos eredményesség eldöntéséhez az osztály a kérelmezőtől adatlapok kitöltését is kéri mind írásban, mind elektronikus formában, továbbá kéri a tézisekben szereplő közlemények hazai társszerzőitől a megadott tartalmú lemondó nyilatkozatot. Ezeket az adatlapokat a Fizikai Tudományok Osztálya doktori minimumkövetelményei tartalmazzák.

(3) A kérelmező munkássága formai és tartalmi ismertetőjegyek alapján ítéltető meg.

(4) A formai követelmények a kérelmezőnek a tudományos életben való részvételével, jelenlétével kapcsolatosak, teljesülésük rendszerint számszerűsíthető adatokkal mérhető.

(5) A tartalmi követelmények a kérelmező felkészültségével és a tudományterületre gyakorolt hatásával, munkássága hatékonyságával – a személyéhez egyértelműen köthető tudományos eredményekkel (pl. egyszerűs közlemények) – kapcsolatosak, ezek rendszerint nem jellemezhetőek számszerűsíthető adatokkal.

(6) A kérelmező tudományos teljesítményének értékét a formai és a tartalmi követelmények ésszerű mérlegelésével – elsősorban a tartalmi követelmények alapján – kell megítélni.

(7) Az osztály formai és tartalmi követelményeit a az MTA Fizikai Tudományok Osztálya doktori minimumkövetelményei tartalmazzák, amelyeket a Doktori Tanács elfogadást követően a Doktori Minimumkövetelmények Tárában rögzít.

(8) A formai minimumkövetelmények teljesítése csak azt jelenti, hogy a szakmai bizottság érdemben foglalkozik a doktori habitus tartalmi követelményeivel, összevetve azt a fizika szakterületen az elmúlt években doktori címet nyertek tudományos tevékenységével. Iránymutatóként a Fizikai Tudományok Osztálya és az MTA Doktori Tanács honlapján a pályázók megtalálják az utóbbi évek doktori pályázatainak legfontosabb adatait.

ZÁRADÉK

Az MTA Fizikai Tudományok Osztálya 2019. február 27-i ülésén tárgyalta és fogadta el jelen doktori ügyrendjét.

Az MTA Elnöksége a doktori ügyrendet 2019. június 25-i ülésén hagyta jóvá. A doktori ügyrend 2019. szeptember 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszti az Elnökség által 2015. január 27-én jóváhagyott doktori ügyrend.